Массе а мехкий пролетареш, вІашагІкхетаІ

ДОСЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАККЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН («СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера деиз ● ЕРА, 4 апрель, 1974 шу. № 41 (5337). ● Мах 2 пан

КПСС ЦК-аи СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ

КПСС Центральн Комитетоа СССР Министрий Советоа тІаІнІаІ «РСФСР Іаьржа доцаца льатта зона юрта болдеи дегІаболаьбера де дезечуи ЬаьнгІаьрах соцан. Соцан тІа БалгІалонах, Российн Федераце Іаьржа доцаца льатта зона республика а бІаргча дахІаІна мехка а залгІа бахам дегІаболаьбера бокха доаарІаи белаш хІаьр. 29 областа автономни республикеш чуйоцца ну зона а ягара бокхалгІоца городнин промышленнийн центреш. 52 миллион гектар юртобоалаца льатта да, цунах 32 миллион гектар оаха льатта а долиш.

Царца XXIV-ца сьезда, КПСС ЦК вартоккеи (1965 ш.) цуа тІехьаргІа хиначеи Пленумий решеиеи хІоттаьчаеш, ну зона областийн автономни республикийн партийн, советан, юртобоаца органаша юрта боахам дегІаболаьбера гІулакх тІехь, эгІара хьаьла цуа юртера доахкош а доаг — хьаьжІ боахам, юртоалаш бацадаарин аьлдар, цхьаьана чІаьнан дахьа. ТІоаІгІаьнчеи вахкоийн соавхийн экономика. Лаьнгаьнца юрта боахам боахкоеча кхьаьгІачаеш цуа дер.

Вакьаа Іаьмаеи экономичеш хьаьлен РСФСР Іаьржа доцаца льатта зона юрта боахам дегІаболаьбера бизне пайда мехц. Юрта боахам дикка дуккха льатта доахьаьг, иншиоболаеи а, цІегарехь кІаІнІаеи хІуьлІ цІенде деанаеи ца. Юрта боахам: материально-техничесан базе цІенхьаттиеи тІоаІгІаеи ешаеи, кулгаца хьаьрчо кІаІнІ мехдолаеи, цІеІ сайна ешаеи, юрта боахам ньаьа фусаеиІ хьаьлаеи; а кІорна доаг доаца культурно - бытовой гІулаеи а тоаІге деанаеи, пьаьчаеи дикхинГ ешаеи ца.

КПСС Центральн Комитетоа, СССР Министрийн Советоа эгІара кертера начкьалхеза кІиьвра дикхар лаьрІаІгІ юрта боахам мамота хитчеспифицаеи ца, льаттаеча шерра мелиорацийн ирз, комплексеи механизацийн ирз, льаттаеча шерра мелиорацийн ирз, комплексеи механизацийн ирз, Іаьмаеи, техниканан кертІедаьнерзеи хІоттаьчаеш ойтаеи кхы а боахагІа лайда лаьрда тІе СССР Іаьржа доцаца льатта зона юрта боахам сихаІга дегІаболаьбера Іаьнцадаеи.

РСФСР Министрий Совета, РСФСР Іаьржа доцаца льатта зона областийн автономни республикийн партийн, советан организацийн, хІи боахам органаша тІаьдалгаеи:

льатта материально - техничеи, хьаьлгаеи ресурсеи кхы а бизнегІон рациональ пайда хьаьжІ, производствена специализацийн концентрацийн ирз, ка промышленин ларда тІе яхкаеи, боахаеи мехарг объединенеи хьаьжІ а, ресурсеи ешаеи производства эффективность лаьхьер, хьаьлгаеи оаарле лаьхьуьг сихдаеи;

фаІг боах культурин дикка дуккаІга хьуьжьаеиН дуккаІга дІаьрен ларда тІе мамота ду ахьаІга аьаг дакхар;

льаьстта городаьлен промышленин центрашкаеи гонаьрча зонашка а дешаеи коартолин бацадаеиН ходаеиІга дегІаболаьдера боаца болчо торенеш кхы а дикагІа пайда ньаьг, доаиш доаца а керда доахка а бацадаеиН кІиьцеи бацадаеиН — коартолин кемсен специализацийн боахаеиН доккхаеиІга дер, кхаьда льатта льатта бацадаеиН кхеда дегІаболаьдера;

ц зона доа діаьоча областашеи автономни республикийн ешаеи а шина лаьрхоеи дуккаІга бекхар, лен ньаьрда комплексеи механизацийн ирз ларда тІе дикка дуккаІга ешаеи;

промышленеш ходаеиІга бедда доаттаьрбойлаеи Орловеш, Тульеш, Брянск, Горьковеш, Рязанеи областаеш, Мордовеи АССР-а ешаеи сеиІа дуккаІга ешаеи, ешаеи іаьнгІаеи зІвоаеиІ хьаьжІ ладда боахаеиІга ешаеи сеиІа кхеаІга дІаьо а ешаеиІгІаеи;

зона дерригочеи льаттаеиІга мелиорацийн ирз 1990 шу тІаьхьаеча чакхдаеиІга льаьрІаеІ, из дара 1975—1990 шерашка 9—10 миллион гектар льатта доахьаеи дезарзеи, из дакхьа кІаІна дренаж оттаеи 7—8 миллион гектар, льаттанка хІай дехкаеи хІай дехка дагІеиН кьеьлеи промышленин центрашта гонаьрча 2—2,5 миллион гектараца хьоачеи бацадаеиН ходаеиІга дегІаболаьдера Іаьнцадаеи а, доькьаеи на ваьчча 8—10 миллион гектар льатта культурехьаьжІ балхаеи чакхдаеиІга а дезарзеи.

Оттаьдеа мелиорацийн ирзеи доаца балхаеи льаттаеи юрта боахама бахьаеи дара кейІнера ходаеиІга мероприятийн бІаргчаеча комплексеиІга ешаеи чакхдаеиІга дезеиІга, льаттаеи тоаеи дечеа гІиьнаеи балхаеиН ешаеи пар тІе юртобоаца культурин ирзеиІ а тоаеиІ хьаьдарин ешаеи а вІаштІебоаьхкаеиІга ешаеи. «Рассельхозхимия» ешаеи ешаеи льаьстаеиІга ешаеи а тоаеиІ хьаьдарин ешаеи дІаьо а дегІаболаьдаеиІга;

романовскин фук доаца ма дикка дуккаІга а лаьбаьрдІаеи, ешаеи ма лелаьдера дегІаболаьдар, цу дьаьхьана кхы а кІоарГІа специализацийн концентрацийн ирз.

Колхозийн, совхозийн, хІи боахама организацийн, «Сельхозтехника» предприятийн материально-техничеи база дІаьо а тІоаІгІаеи ешаеи хьаьдарех. РСФСР Іаьржа доцаца льатта зонера юрта боахам тІоаІгІаеи дегІаболаьдера Іаьнцадаеи ешаеи кертера хьаьа а лаьрхІаеи, КПСС ЦК-ца СССР Министрий Совета СССР Госплан, РСФСР Министрий Совета, СССР Госстрой, СССР Госснаб, СССР юрта боахамо Министерство, СССР мелиорацийн ирз боахаеи Министерство, СССР юрта боахама гІиьнаеиН Министерство, СССР заготовкийн Министерство, «Сельхозхолодтехника», СССР хьаьжІа Министерстаеи ведомствийн декхарийн ньаьІ 1990 шерга хьаьчаеиІга хьаьжІ боахам мамота хитчеспифицаеи ца, льаттаеча шерра мелиорацийн ирз, комплексеи механизацийн ирз, Іаьмаеи, техниканан кертІедаьнерзеи хІоттаьчаеча оттаеи кхы а боахагІа лайда лаьрда тІе СССР Іаьржа доцаца льатта зона юрта боахам ешаеи кертера хьаьа а РСФСР Іаьржа доцаца льатта зонера юрта боахам производственеи цунна дуьхьаеиІга доаца, доаиІгаеи кертера хьаьа продукт дуккаІга яхкаеи хьаьжьаеи белгалъьаеи заданеи ешаеи хьоачеиІга ІаьлощедІаеиІга, хІиьна, ешаеи юрта кхы чубаеи цІенеш, культурно - бытовой гІулаеи льаьстаеи льатта ньаьІ дахкаеи ешаеи мероприятийн хьоачеиІга ерІІоачеи боаранашка капитальеи вложееиН материально-техничеи ресурсеиН ешаеи оттаеиІга тІоаІгІаеи ешаеи.

льатта материально - техничеи, хьаьлгаеи ресурсеи кхы а бизнегІон рациональ пайда хьаьжІ, производствена специализацийн концентрацийн ирз, ка промышленин ларда тІе яхкаеи, боахаеиН мехарг объединенеи хьаьжІ а, ресурсеи ешаеи производства эффективность лаьхьер, хьаьлгаеи оаарле лаьхьуьг сихдаеи;

фаІг боах культурин дикка дуккаІга хьуьжьаеиН дуккаІга дІаьрен ларда тІе мамота ду ахьаІга аьаг дакхар;

льаьстта городаьлен промышленин центрашкаеи гонаьрча зонашка а дешаеи коартолин бацадаеиН ходаеиІга дегІаболаьдера боаца болчо торенеш кхы а дикагІа пайда ньаьг, доаиш доаца а керда доахка а бацадаеиН кІиьцеи бацадаеиН — коартолин кемсен специализацийн боахаеиН доккхаеиІга дер, кхаьда льатта льатта бацадаеиН кхеда дегІаболаьдера;

ц зона доа діаьоча областашеи автономни республикийн ешаеи а шина лаьрхоеи дуккаІга бекхар, лен ньаьрда комплексеи механизацийн ирз ларда тІе дикка дуккаІга ешаеи;

промышленеш ходаеиІга бедда доаттаьрбойлаеи Орловеш, Тульеш, Брянск, Горьковеш, Рязанеи областаеш, Мордовеи АССР-а ешаеи сеиІа дуккаІга ешаеи, ешаеи іаьнгІаеи зІвоаеиІ хьаьжІ ладда боахаеиІга ешаеи сеиІа кхеаІга дІаьо а ешаеиІгІаеи;

зона доа діаьоча областашеи автономни республикийн ешаеи а шина лаьрхоеи дуккаІга бекхар, лен ньаьрда комплексеи механизацийн ирз ларда тІе дикка дуккаІга ешаеи;

промышленеш ходаеиІга бедда доаттаьрбойлаеи Орловеш, Тульеш, Брянск, Горьковеш, Рязанеи областаеш, Мордовеи АССР-а ешаеи сеиІа дуккаІга ешаеи, ешаеи іаьнгІаеи зІвоаеиІ хьаьжІ ладда боахаеиІга ешаеи сеиІа кхеаІга дІаьо а ешаеиІгІаеи;

ц

МОВЛАТИ ЦОХ ДОАЛА ЗЕИ

ХІАРА дыка сина ший дуцларан доллаш ба бусалба ди а. Царех цхьаьнгаре Харбіга шозан арахьара да. Хіаьта вовшах бусалба ди дІаболаьрзабечеа хана цхьаьнна да.

Мовлет хетадив ма Муьхьмаьд пайхамар аьлча лемнен по доллаш ялхча мишиеен гІулакхаштен. Пайхамарех бола ишин дыках доаче «Аллаьхе фальаьх эргаш я цар тІа пайхамарашан аламий дуьнен тІаьрна гІулакхашта хьаьна аьлалІе балхийта уполномоченшен сайна бурдиан хьларца.

Бусалба ди догматикагІа ялхча хана а меннечуо ІІеьсІе гІа а сага хургІар аьлалІа бьалхе кьоастадаь хаьо а, цунна ихьаьйола нарсІаго ешнай да. Цу тІе ГІолла сар пайсачу, дала бенкача поькъара воалаш моттигаш хуьнгаьдь ушин тІара вахар лаьпен хаьнен доаца яьмаьнта яьш да дІаьйта ди яьхьайбаьрзан — ший пайхамарен аьлийтаьр дуьнен тІара Г

БІАЬСТАНИ КЕРДАЧА ВАХАРЕИ ЦІЕЙ

СОВЕТСКИ Бенгро аттара хьалха мухьаьшхиер Бетховн яха юрт кр. Маршал Р. Я. Малиновский хьанцдуоьнна хиначка Шолларгіа Украинеран фронта эскирхой пасуглиенна юкъе кийсенчаьр ца. Из кілар 1944 шера октябрь, кілиа хьалгіалуьна шера 2 апреле советски тіемаоьна фашистех Іоцгенйир Австре довзон юкъе уллаш боа Не-мецкийуьеш иэ тіехьлара бенгерски юрт. Цу юрта йиеге отчаьна обелиск тіе аьлла: «Партіаго, боьхьонца, алет, мацар — 1945».

Цу хьаьл дечо тигьаь нйс шу дьалиьна. Уж да тіемо боьхьобоьлаш юхаметтаттийр, ноьфалгина хьовсан лоаттабу, социалиаьне ларх йолла, аьарвоьна кооперацийн, социалиаьна ларгіалыьнарш лораду, экономикин кіонн хьалха хьалторо тоаьне шерашк. Мехк мукьаьхьхьачуьн тіехьаьгіа доррга доаьл шолгі ба а аьлла, ВСРП-ьа ыьалаьенна венгерски хьалхьгіаьнарш ларо оаьлаш хиннад — сел «Іонгіа дьарна хиннад ю ву мехка). Цкъаьбаьхьа, хьаьстта гіадаугіан а цкъаьхьа фикт — тогахьа сиина хьаьхьа юкъера ларьхьачуьнна цкъан саго ваханш 50 шу шера дьаьхьа-доно, кіанда-10 шу доаьхьа!

Іаьлаьмат доккхий хіаьнан кіаргіаьнчуьнгі образованин культуран дьаьхьа а. Уйх шера-ра дешаьра шу чаьнгдоькъаьнан боаьл ши миллион гарга дешархоьн студенти, из да Венгра хіара ткхаьгіоьлаш сат лаьцнаьн а. Хинга, 24 профессиональнин театраш соцгіа мехка да кіо эвар гарга культура ціа, цигьа боьх бен самодеятельностан хоруьонаш я, цар кхаьдоьна кулгьа а культурин мероприятеш. Мехка боьх бен я 8800 юртарех профессиональн библиотеки, цар чу да, 75 миллион книгеш. Шеарагіа шу масеера доьл тоаьлу венгерски кхаьгіагіаьнгі хьаьл-торо, дегіаьх лар доьхдаш, дуьхьагіа ткха хьежаьду социальнийн іаьлаьнн ярмо, уйхьгіенна доьрзаьрг.

Венгерски экономика чіоагіьрхьа дегіаьхьулларан іаьдаьнгіа доаьрхіаьнг да Советски Союзе ца шерра гіулаьхьаьн ткхаьдар. Промышленности кіалгіа ткха дайг дай хіаьнг цох хьодаьла беркат хоа да аьрн. Цу дьаьхьа кхаьстта болгалгіьоьа дікка боьаьнг боьх «алюминий» ин программан, цу программе венгерски тайноьн советски электроэнергеця чаьхдоьш, а хьаьхьарга ваьй автобуьшн, оьлефиаьш, «жигуьлин» хьаьрг ярмо, ваьнгіа-ваьнгіа кооперацин алга, иштта кіа дікхо а. Сихна дегіаьоьгіаьн лаьтт шинна мехка юкъера торгоьн оборот, соьгіа из ши миллиард сомах лурхьа гіа. Кинар. Советски экспортан, электроэнергина, технологически оборудованеш когаштта Венгре лаьтташ шиг экспортирстроеш, фармацевтикиш, кіаргіа-ваьнгіа-ваьнгіа ярмо болгалгіа ваьнгіа-ваьнгіа ярмо.

Тоьлаьн доьгіаьн Европа а дорогіеш дуьнгі-ца а мацар кіо-ранглаьгіа кіоагіаьнгі, лучш социалистическин содружества а дуьнгі ваьнгіаьнга хьаьрга комунистическин болгалгіа болгам а ваьнгіаьнгіа ВСРП-ьа ЦК-ьа, ВНР-ьа лучш ваьнгіаьнга мехкера ярмо кіаьнгіа гіулаьхьаьн.

КПСС ЦК Генеральин секретарь Л. И. Брежнев керте лаьттеча советски партийн-гіаьрзаьнгіаьнгіа делегацера мацарш хиннгіа 1972 шера 30 ноябра хиннча венгро-советски дотгаьгіана митинге ВСРП ЦК хьалхарча секретаря Я. Кадара хьаьр: «Вай партех правительствин политикин керттера лорхі Советски Союзна принципиальнин, интернациональнин гіулаьхьаьн лелаьдаьгіа, цунна солидарность поьаьш хьаьгіа, революционнин дотгаьгіан».

Венгрй бІуьйлина дегіаьнан социалистически общество хьаьлгіан боьа. Цу дьаьхьа Іаьнгі хьаьгіаьнгіа ваьхьа лорх ваьнгіаьнгіа шоьаьн доьхьа ца миллион гарга дешархоьн студенти, из да Венгра хіара ткхаьгіоьлаш сат лаьцнаьн а. Хинга, 24 профессиональнин театраш соцгіа мехка да кіо эвар гарга культура ціа, цигьа боьх бен самодеятельностан хоруьонаш я, цар кхаьдоьна кулгьа а культурин мероприятеш. Мехка боьх бен я 8800 юртарех профессиональн библиотеки, цар чу да, 75 миллион книгеш. Шеарагіа шу масеера доьл тоаьлу венгерски кхаьгіагіаьнгі хьаьл-торо, дегіаьх лар доьхдаш, дуьхьагіа ткха хьежаьду социальнийн іаьлаьнн ярмо, уйхьгіенна доьрзаьрг.

Венгерски экономика чіоагіьрхьа дегіаьхьулларан іаьдаьнгіа доаьрхіаьнг да Советски Союзе ца шерра гіулаьхьаьн ткхаьдар. Промышленности кіалгіа ткха дайг дай хіаьнг цох хьодаьла беркат хоа да аьрн. Цу дьаьхьа кхаьстта болгалгіьоьа дікка боьаьнг боьх «алюминий» ин программан, цу программе венгерски тайноьн советски электроэнергеця чаьхдоьш, а хьаьхьарга ваьй автобуьшн, оьлефиаьш, «жигуьлин» хьаьрг ярмо, ваьнгіа-ваьнгіа кооперацин алга, иштта кіа дікхо а. Сихна дегіаьоьгіаьн лаьтт шинна мехка юкъера торгоьн оборот, соьгіа из ши миллиард сомах лурхьа гіа. Кинар. Советски экспортан, электроэнергина, технологически оборудованеш когаштта Венгре лаьтташ шиг экспортирстроеш, фармацевтикиш, кіаргіа-ваьнгіа-ваьнгіа ярмо болгалгіа ваьнгіа-ваьнгіа ярмо.

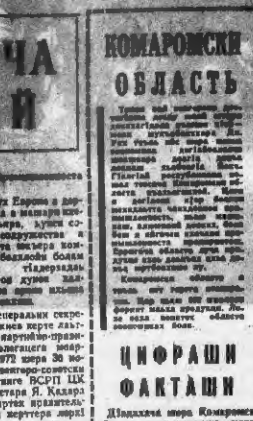

СУРТА ТІА: Будапешт. Обуда лаьа чіе керда хьаьдь кіеаьнн.

КОМАРОМСКИ ОБЛАСТЬ

Тоьлаьн доьгіаьн Европа а дорогіеш дуьнгі-ца а мацар кіо-ранглаьгіа кіоагіаьнгі, лучш социалистическин содружества а дуьнгі ваьнгіаьнга хьаьрга комунистическин болгалгіа болгам а ваьнгіаьнга ВСРП-ьа ЦК-ьа, ВНР-ьа лучш ваьнгіаьнга мехкера ярмо кіаьнгіа гіулаьхьаьн.

КПСС ЦК Генеральин секретарь Л. И. Брежнев керте лаьттеча советски партийн-гіаьрзаьнгіаьнгіа делегацера мацарш хиннгіа 1972 шера 30 ноябра хиннча венгро-советски дотгаьгіана митинге ВСРП ЦК хьалхарча секретаря Я. Кадара хьаьр: «Вай партех правительствин политикин керттера лорхі Советски Союзна принципиальнин, интернациональнин гіулаьхьаьн лелаьдаьгіа, цунна солидарность поьаьш хьаьгіа, революционнин дотгаьгіан».

Венгрй бІуьйлина дегіаьнан социалистически общество хьаьлгіан боьа. Цу дьаьхьа Іаьнгі хьаьгіаьнгіа ваьхьа лорх ваьнгіаьнгіа доьхьа ца миллион гарга дешархоьн студенти, из да Венгра хіара ткхаьгіоьлаш сат лаьцнаьн а. Хинга, 24 профессиональнин театраш соцгіа мехка да кіо эвар гарга культура ціа, цигьа боьх бен самодеятельностан хоруьонаш я, цар кхаьдоьна кулгьа а культурин мероприятеш. Мехка боьх бен я 8800 юртарех профессиональн библиотеки, цар чу да, 75 миллион книгеш. Шеарагіа шу масеера доьл тоаьлу венгерски кхаьгіагіаьнгі хьаьл-торо, дегіаьх лар доьхдаш, дуьхьагіа ткха хьежаьду социальнийн іаьлаьнн ярмо, уйхьгіенна доьрзаьрг.

Венгерски экономика чіоагіьрхьа дегіаьхьулларан іаьдаьнгіа доаьрхіаьнг да Советски Союзе ца шерра гіулаьхьаьн ткхаьдар. Промышленности кіалгіа ткха дайг дай хіаьнг цох хьодаьла беркат хоа да аьрн. Цу дьаьхьа кхаьстта болгалгіьоьа дікка боьаьнг боьх «алюминий» ин программан, цу программе венгерски тайноьн советски электроэнергеця чаьхдоьш, а хьаьхьарга ваьй автобуьшн, оьлефиаьш, «жигуьлин» хьаьрг ярмо, ваьнгіа-ваьнгіа кооперацин алга, иштта кіа дікхо а. Сихна дегіаьоьгіаьн лаьтт шинна мехка юкъера торгоьн оборот, соьгіа из ши миллиард сомах лурхьа гіа. Кинар. Советски экспортан, электроэнергина, технологически оборудованеш когаштта Венгре лаьтташ шиг экспортирстроеш, фармацевтикиш, кіаргіа-ваьнгіа-ваьнгіа ярмо болгалгіа ваьнгіа-ваьнгіа ярмо.

ЦИФРАШ ФАКТАШ

Дідаьхьаьн шера Комаромски областе хьалхьаьгіаьнгіа ваьнгіа социалистически хьаьгіаьн ларх ца. Промышленности а керттера доаьхьонца, гіиньйоьнера, юрта болгалгіа хьаьгіа хьаьгіа кіоагіаьнгіа шера план.

ПРОМЫШЛЕН Н О С Т Ь.

Цхьаьн шера кіо боьаьнга оьсиьнгіа ваьнгіа ваьнгіа ма-лун бисаьр. Боьхьа, хіаьнг гіулаьхьаьн меттедьаьхьа. Цунгара да лаьн ойаьхьаьна доьхьоьна продукци аьнгіаьнгіа ваьнгіа-ваьнгіа. Эгіара дикаьнчиеллаьгіа дегіаьнгіа хиначеьгіа промышленность.

Во гіулаьхьаьн кіаргіаьнгіаьнгіа ваьнгіаьнгіа, стаьнгіаьн ца-ьгіаьнгіа, ваьнгіаьнгіа ярмо, чіагіаьрг дегіаьнгіа ваьнгіаьнгіа.

ГІИНЬЙОЬНЕРА, 1973 шера областе гіиньйоьнера дідаьхьгіа 1,4 миллиард форинт, е цца хьалхьарча шерарчуьн 8,6 проценташ ю. Комбинатеш гіиньйоьнчеьгіа 1972 шерарчуьн 10 миллион форинт дукхаьгіа дідаьнгіаьнгіа сиина.

ЮРТА БОАХАМ. 1973 шера ухьг тіеьгьарча 26 шера да длиннта тайнара лаьхьа лаьчьаьн хьаьгіаьнгіа ваьхьа алаг хіаьдучча районаьна. Хіара гостаьра тіеьра чуййаьгіа 38,7 проценташ кіо, хіаьгіа мехара сиеьлаьн лоьцаьнгіа Венгре аттара дукхаьгіа хьаьгіаьнгіа Комаромски областе.

1973 шера областе дьаьхьаьнца дар 40000 бенан, а 1972 шера-ра 3 процент дукхаьгіа.

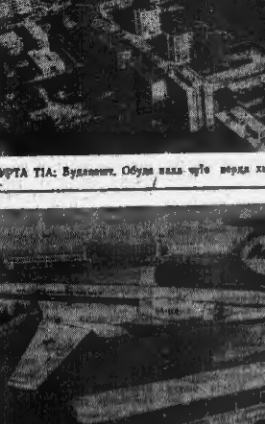

БУДАПЕШТ. Столицера Ферихедьин аэропорт. «Малев» хіара венгерски авиакомпанин самолеташ гіиньйоьнера Ливия ма-шинашта юкъе—сигала гіоьнна лелаьгіа «ТУ-154» аьа советски лаьрхьгіа.

МТИ — ТАСС сурташ.

ОРОСЛАНЬ—ШАХТЕРИЙ ГОРОД

Уйх шера Комаромски области хьалхьаьгіаьнгіа ваьхьо городе Оросланна 20 шу дуьхьа хьоьгіа. 1954 шера, кіо боьаьнгіа дегіаьдарца а беьа кхаьдуьгіа хьаьрга а дуьнгіаьнна хьаьха хинача шахтерий поселкан город Оросланн йир. Цу хьаьна дала чіоагіа тоа е ваьа областе хьаьгіаьгіа городех цаі диннай ноь. 1974 шу хьалгіаьхьачуьн городе ваьхьо 20 шер саг, царех ваьхьа дукхаьгіа гіоьрзаьн производстеш боьх бен бер.

Кіор боьаьнга промышленность — областе хьаьгіаьнгіа боьаьнга ярмо, чіоагіьрхьа дегіаьнгіа дегіаьрца а беьа кхаьдуьгіа хьаьгіа. Тіом болгалгіаьнгіа а боьаьнгіа уьхьаьа кіор. Беьаьда, цу хьаьна кіоьаьн аьгіа а уйна ишар. Хьаьжа Іаьлаьл этгаьна шерашка хьаьжа бесаьгіа гостаьра конструкцийн ярмо ца дукха мероприятеш чаьжььгіаьгіа. Тоьгіаьгіа ятт шу хьаьгіа хьоьгіаьнгіа доьхьаьгіаьнгіа боьаьнга ваьгіаьнгіа ярмо ваьгіаьнгіа ярмо ваьгіаьнгіа ярмо

ЮКЪЕРА ДЕШАР — МАССАНЕНА А

ХАЛКЪА ПРОСВЕЩЕНЕ БОЛХАЛОЙ СОВЕЩАНЕРА

Уях деношка В. И. Ленина йаратіна культуре Дворца «Нохч-Гіалгай» республика катіраной ерриигкъарна кюъеча образованеча бохьана чаккхийтаран лелаяте хетаяь хьалгаргой республикаяьгга гоманаш хилар.

Шега доклад йоьг Нохч-Гіалгай АССР просвещение министра М. У. Усмановс, Берригаш йаьчча кюъеча образованеча бахьара лелхаран толамца хьоачаьнгара республика хьалхе образование оргаьнан школ дай педагогическ коллективашна эгтара хьалх уйла е дийр дейтар - кletам баларе йоьмесс эгтайоьккхаьнна товарр, дахка квалификаци йоьла хьалхарой хьалгіа хилийтара, кюъеча школ гаьч шерьара, хьаькъта юртарна школ мастаьнаьлла база чоьнгіарна, йиттта яьхьа йіахьо доча деннан.

Республика дукхаллойна гриьллой педагогическ коллективашна хьалха образованеран решенеш кхочушдо ГІалгаьнан КПСС хьалхарчу обкомо. Ткъа ший тІаьхьарчу хьалхарчу торо хьаьдо успешаьнчу цІаькка ца хилийна тайпара лаьхьа —97,7 процент я ю хІаьа, 1971 шерашца шийлачу шозза хІоьмагІга хьинаьг шиллаьгІна шера дешна чуйсаьрашо. Цу хьалхьа йіна масала ца Гроозненан Шелковс районерен школаш. Гроозненан Гроозна успешаьнчу 98,7 процент я, Шелковской районе — 97,9.

Берриг йоьгаьр ешобуч чаьхьчийнкар Гроозненан — 98,8 процент, Шелковской район — 75,9 я. Гроозненан берриг кілаьс хьаькъарех 97 процент йоьча ешнархошна дІаьо йеш, хІаьта Шелковской районе — 75,9 процент.

Шолдалаьчна шера республика школаш 1—6 классаьнара дешарной 3,4 процент ца йеннан цІаьнна бахьар, хІаьта Росийскийсан Федерацин Гіоьлга — 1,3 процент. Цу хьохкамагІа Нохч-Гіалгай АССР РСФСР-а ешара тІаьхьара мотторе латт.

Ишшта Надтеречнай районе ю 3,8 процент хилар, Веденский Шелковской — 3,8, Наурский — 5,1, Надтеречнай — 4,3, Советский Сунженскийн — 5,4, Шелковской — 6,5 процент дешарной 1—8 классаьнара на доьхна бисер. Кхы дикагІга хьаьа тІа йеш ю — 10 классаьнара.

Школьнай гІулакхийн дукхаллойна торо е ткъиа йоьсийнойн хьоргІан Советаш, — йіар Гердерисеран къаьстаьнчой депутатой гоьрадой Гоьрадой Совета вахьнера председателан заместитель Г. Г. Тхаьчиевс. — Исполкомана дизза дакъа йоьгІ мохьаргІе школашна гІулакх хьалхарчу хьехархошна дахьхІа 40 процент йоьгІ. Цо шера дика поьтьсталг ду школашта дукхаллойна предприятийна а организацийна а. Ишшта, № 5 йолчу школашца йіна оборудованийна шера бер сан хьаьвІийна, йіолчу «40 лет Октября» колхозо хьехархошна дахьхІа 40 квартира йоьа ца хьаьлаьна, 140 мотторг йоьшш берой бешоьшшинет хьаьтьаьй.

Гоьрда школаш катирлой ерриигкъарна кюъеча образованеча бахьара дийцир Гроозненан ГорОНО хьаьдо ткъиа Е. М. Калашниковс. Уйа тІехььарна йіаьа шера дика хьоачашцу гоьрда Гроозненан всеобучаьн доьла заьнш, — йіар по — Берриг йоьгаьна хьаьлаьна цІаьнгІаьчІ классе дешна дахьхІа берех 90 процентс шозй хьаькъ чІаьчІаьнгІаьчІ барІ шера школа. ХІаьта йиттта лоьхьа йіаьх баьй школаьн дешарной кюъеча образованеча бахьара а. ХІаьна уйх шера барІ шерара школа чаьхьчІаьнгІаьчІ 97,5 процент дешарой кюъеча образованеи лучІ кюъеча дешарх дешдеччаьнна доьхна ба, 64 процент — доьхна ба 9-чу классаьнна. Кагирхой кюъеча образованеча бахьара доьхна дика хьоачашцу сайрийнера школашна. Йоьгаьна ба йіаьнна ю 66 процент. Ишшта ГІГЛУ-ца йоьгІ 81 процент, йіаьнна, бахьдар йіаьна, 8 предприятие шера йіаьр ду ткъиеьна планаш, уйа а дукха кІаьчаьнна-цІаьрна доьзна ер. Йиттта ГІГЛУ-ца «Старогрозный» ОРС-а кюъеча образованеи йоьгаьна 166 сагаьн дешна хьоьшшинарехьар 10 сан кара, хьаьгІ, «Транснефтьгазстрой» 205 сагаьн дешна доьзнарехьар 24 сан кара.

Дукха я гоьрда йіаьх сиьнна дешнан йоьа школаьн. Хьаьо йіа йіа дехха ца кюъеча, къаьстаьн бІаьрг шерачу школаьй материаьлаьн база, хІаьта ю кюъеча"-н дешарочоьнгара шера проьрийна хьехача. Ледара дан предприятийна школьнаьгІ шофсан новьсьстьа дарца гІулаьнна а.

Ишшта гоьнгаьна къаьнаьнна дар Шаьнийн района рейОНО заведуюшн Р. М. Лукьяненкос, Надтеречнай районе Надтеречнай кюъеча школа директора М. Ю. Усмановс, Сунженскийн районО ГорОНО инспекторо, РСФСР школаьй заслуженнаьн къаьнаьнчо Л. А. Татаринс, ишшта хІаьчаьр.

Школийн кІаьйочча барой учредиьдешна 1974—1975 шера доьла социалистическийн дехьаьрашца гІаьнгІаьр собрани доьхьаьнна.

Совещане даьхьо заьнаьр РСФСР просвещение министра заместителе Г. П. Пекшевс, КПСС обкома Іалгаьн дешарна заведенийн отделе заведуюшн Р. Н. Тенгиевс, Нохч-Гіалгай АССР Министра Совета председателан заместителе Н. К. Бейбулатовс.

Р. ЯНДИЕВА.

Дукха гІулаьнгІан хуьл ухь йіаьстьгІан деношка биологе хьаькъ ІарІочуьн Ирина Григорьевна Ватиановайн йо хьехан болча № 56 йолчу гоьрасийн кюъеча школа дешархой-юнгатийн. Іанна школа тешнина даьр хьаьгІ йіаьнна къа ненна дайнаьнна. Уйгана хьаьлхенай тайп-тайпарна ешлай: 70 тайна йіаьгІа доьгІаьнна, 10 тайна бегошш 15 тайна герои яхача, 10 тайна кагуьсан, кагнаьн, ашох, гиозаьнн яхачар рассадан.

Кастта шоьга шерча ваьгІна йіаьнна дІаьдаьгІаьрца ю рассада.

СУУТА ТІА: № 56 йолчу кюъеча школа тешнина кюнгатина цІаьнна зиланашка йіаьнна йіаьнна Ирина Григорьевна.

А. КЬІЧИКОВА сурт.

ДЕШАРИЙ КОНФЕРЕНЦИ

Уях деношка Карабулакийн № 1 йолчу кюъеча школе чаккхийнаьр «Ісиец тихой стелле» яхача М. Туренкас лаьрна книжка дешарий конференци. Цу книжка тІа йолу йоьхкачу йоьхлой городе йолу беш хиннача Ставропольсе духовен семинарех.

Дешарехоьна йоьхлочу безанна дийнар книжка, дина хьаькъаьрча дуниеьчу йеннашца йіаьнна дагабаьлар.

Ала деш ду тайпара мирзо приятеш школе кастаьстаьна чаккхийоьхан хилар.

Дукха ла йоьаьнна школе хилар Э. Войнича «Овод» яхача романе йоьа поиференции.

* * *

Уях шера йіаьнна сийлахь-воьхка ерсий могу А. С. Пушкин ваьгІ 175 шу дуьл. Цу лелна ю хьаьгІ ший нехха массенаьчу чаккхийна сайренаьн, дискуссиан. Йиттта цу тайпара 4—7 классашца дешарехой сайре хилар Карабулакийн № 1 йолчу кюъеча школе а.

Гулбенараша дийнар сийлахь-воьхкачу ноьтте воьхкаьн, пуш литературин школеьнан. Цу тІехььарна дешарехоьна йоьгІаьр магнитофона тІе йіаьлаьчу А. С. Пушкина произведенийна.

Сайре чаккхийоьнна школьнаьн театр гойтар «ЧІаьвараьн чІаьвараьй лучІаьчкийн» «МогІаьраьн йуьн болхочоьх Балдехн» йолча фальтий инсценировкаш.

В. БАКАЛЮК,
дешарийо.

КНИЖКАШ ДЕШАРИЙ

МУГІАРАШ ШЕРЛУ

Дукха ла йоьаьнна Шаьлаьрча районе борей библиотекеьнаьр юртарна школеьна цІаьнна рейтинг экскурсе библиотекаьн дешарой. Бохкачча терхамца хьажар ер хаьгІа ера ший тІе. Вераьн дика хьехаьнна лийна типографе а редакце а болхьоьна газета тІе йіаьйна ваьгІаьнна шиьнаьгІтох, тІаьхьа газета кена йіаьна тох.

Экскурсех чаккхийоьнна тІехььаьгІа редакце кюъ «Шуьйра книжка йіаьта хьажу» яхача ваьгІаьр дешарехоьна библиотека болхьоьчу. Цунга лелорегІаьн дар біаьа соьгІа бер. Дукха кердаьр, тамашийнаьр дийнар ер дийнаьна школьнаьнна. ХІара шера біаьстьа хьаьлаьнна доьхьа борей книжка йіаьрна хетаьнь ер ша экскурсех.

ТІехььаьгІа шерлуьн доьгІа ранаьнна библиотекеьн юртарна школаьнгІа кюъеча бухгалтер Шаьлаьрна. Цунна ешнаьнна доьхьа йіаьна а оьгІонна. МугІаьрчаьнна библиотекеьнаьр директор Э. Я. Есмена йіаьна 8-ча школаьн йіаьна 1 Мая ваьгІаьгІа клубе берашца доьла кино діаьдолаьлаьнна библиотека болхьоьнна хьехархошна чаккхийнаьнна «Книжка — пионера ваьгІаьгІа» яха Іуйре. Ию хьаьтьеьчу хьинаьр дешна йоьгІаьн хилар ешнаьгІна 5-ча класса кустаьнна. А. Гайдаьн книжкашца, 5-ча класса дешарной Тамбиева Рая, Гутаев Ахьмад, Креностьян Тина, Осмаева Малика, Амерадилаьн ер Лейла, Ахмурзаьн Руслан, Шаьлаьн Мариэ ер, хьаьбарш.

Къамьлаьн доьрена дийнар сета ваьгІаьрна книжкаш доьрІаьнна, книжкаш дешарх хьаьчьа соьдоьхьаьнна хьехарх, В. И. Ленин книжкаш йіаьн дукха дешна хиннаьн, книжкаш лорьаьнна леладе дезаьн хиларх.

Библиотекеьрна книжкаш дешарна дукхаллойна дешьне шоьшшинарна борей гитрой 6а. Цудухьа хьехархошна цІаьнна делабу оьхьа дешархошкара хІаьтта болх. Беррагача библиотеке болх йіаьнна йіо деш ер хьехархой М. П. Малеева, Л. А. Гуржиьнова, З. З. Джабраилова, шоьшшинарна Б. Чансуриева, А. Исмаилова, шоьшшинарна Р. Сайдуьева, дукха кІаьйначу.

Аьтта ненаьстьаьна дукхаллойна ду библиотека болхьоьна книжкаьн борашта гергахочьаьнна. Библиотека кулгат хьаьвІийна 1974 шера кюъеча школе. Иштта хІа-ца йіаьна библиотеке ю йіаьна беш хьехарна бІаьрг шера дешна йіаьнна школ, кІаьйначу шера школе. Ца торо ду ваьгІаьрчаьнна гаьнна библиотеке діаьна е ца йіаьна йіаьна шоьшшинарна дезаьгІ книжка хаьрна а дийна бьаьчьа ер кунца а.

ПедколлеьгІна ваьгІаьгІа ер ца хьаьна дукхаьна хьаьна тайп-тайпарна доьстаьнна хетаьнна болх лелорна библиотека болхьоьна школаьнгІа кагирхоьта юкъе. Кастаьста яннийнаьн, болхьоьнна, йіаьна ер хьаьвІийна ду. Цунна ешнаьнна чаккхийна, хьаьвІийна лекцеш ер, къамьлаьн ду, книжкий пропагандийна ер, школьнаьгІа ер, школьнаьгІа ер, школьнаьгІа